

OSTATNIE WIADOMOŚCI

DZIENSKIE

Cena 10 gr.

Rok III.

GAZETA PORANNA DLA WSZYSTKICH

Nr 267

Święto kawalerji polskiej

w hołdzie królowi Janowi III Sobieskiemu

Dwanaście pułków kawalerji pod wodzą Marszałka Józefa Piłsudskiego, w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, najwyższego zwierzchnika polskich sił zbrojnych, przy udziale członków rządu, licznych dostojników państwowych i całego korpusu dyplomatycznego, akredytowanego w Polsce, składa dzisiaj hołd w imieniu całej armji polskiej pamięci najznakomitszego polskiego kawalerzysty, jakim był niewątpliwie król Jan III Sobieski.

Dwanaście pułków kawalerji, dwanaście tysięcy ludzi i koni, to siła olbrzymia. Zaledwie osiem tysięcy kawalerji miał hetman Zółkiewski pod Kłuszynem, gdy rozbił w proch 48-tysięczną armję, złożoną, oprócz Moskali, z najemnych Szwedów i Francuzów, zajął Moskwę, wziął do niewoli cara Szujskiego, rodzinę i poprowadził ich do stóp tronu polskiego w Warszawie. Zaledwie trzy tysiące kawalerji miał hetman Chodkiewicz pod Kirchholmem, gdy rozbił na szablach i kopytach końskich 18 tysięcy wyborowej szwedzkiej piechoty, uważanej wówczas za najlepszą w świecie.

Kawalerje Chodkiewicza i Zółkiewskiego, to przeważnie husarja, ludzie i konie w stal zakuci, uzbrojeni w długie włócznie i w koncerze, ciężkie miecze, któremi się posługiwać można było jedynie przy użyciu obu rąk. Umiął znakomicie korzystać z husarji Sobieski. Pod Chocimem husarja jego starła na proch gwardje janczarskie, pięciokrotnie liczniejsze. Pod Wiedniem, by pokazać wozom niemieckim, co to jest polska husarja, kazał jednej chorągwi, liczącej zaledwie 250 ludzi, dowodzonej przez syna jego Jakóba, przynieść buńczuk, zatknęty na namiocie wielkiego wezyra. Chorągiew spełniła rozkaz, poszła i wróciła, przechodząc tam i zpowrotem jak duch śmierci i zniszczenia przez szeregi 40 tysięcy janczarów.

Ale husarja była na nic, gdy szło o walkę z Tatarami. Skarży się współczesny Zółkiewskiemu pisarz i uczestnik jego bojów, że z Tatarami walczyć nie można. Ma się ich przed sobą tłumy. Gdy ciężka jazda polska uderza, rozlatują się na wszystkie strony, jak liście wiatrem rozniesione, atak uderza w próżnię, a gdy jazda wraca z nieudanego ataku, tłumy Tatarów są znowu skupione. Husarja wykształciła się w zachodniej Polsce, w walkach z ciężkimi zastępami żelaznej jazdy krzyżackiej i w bojach z zwartymi szeregami piechoty niemieckiej i szwedzkiej. Te rozbiła, jakby jakaś siła żywiołowa. Z tłocznią fafarską trzeba było walczyć innymi sposobami.

I właśnie Sobieski, sam znakomity kawalerzysta i znakomity wódz kawalerji, stworzył dla niej nową taktykę, która z małymi zalaniami utrzymała się bez mała do dnia dzisiejszego. Kawalerja, która on

stworzył do walki z Tatarami, uzbrojona była tylko w szablę i pistolety, bez zbroi i kopij. Nigdy nie szła w zwartych kolumnach. Zawsze rozrzucona na dużą prze-

strzeń i podzielona na małe oddziały, pod jego wodzą umiała zawsze spędzić wielokrotnie liczniejsze tłumy Tatarów na oznaczone zgóry miejsce i tam ude-

żyć na nie odrazu z przodu, z boków, i z tyłu, tak, że otoczeni Tatarzy, nie wiedząc, skąd idzie na nich główny atak, nie mogli się nawet bronić należycie.

A jak szybko umiała poruszać się kawalerja Sobieskiego! Szybkością ruchów przewyższała nawet słynnych z szybkości Tatarów. Gdy Sobieskiego obrano królem w r. 1673 i miał się udać na koronację do Krakowa, przyszła wiadomość, że Tatarzy są pod Lwowem. Sobieski oddał koronację i pośpieszył pod Lwów. Miał cztery tysiące jazdy, a Tatarów licząno na 40 do 60 tysięcy. Dozło do bitwy pod Lwowem w otwartym polu. Tatarów — jak wówczas mówiono — zniesiono i odtąd ta wieś, na której polach bitwa się toczyła, nazywa się Zniesienie. Ale Sobieski ścigał Tatarów, gdzie ich dopadł i ponownie gromił. Pościg ze Lwowa pod Bar trwał zaledwie 40 godzin! To jest raid kawalerji, jakiego drugiego historja nie znalazła. W czterdzieści godzin przebyła jazda polska tę olbrzymią przestrzeń i nie popadała jej konie.

Nic przeto dziwnego, że po cięgniach, które Tatarzy otrzymali od Sobieskiego, nie napadali więcej na Polskę. Sobieski zmarł w r. 1697, a ostatni napad Tatarów na Polskę był w r. 1702, kiedy znowu pod Lwowem pobili ich długoletni towarzysz bojów Sobieskiego i jego serdeczny przyjaciel, hetman Stanisław Jabłonowski.

Okryty chwałą sztandar kawalerji Sobieskiego jej następcy poprzez Somosierrę i Rokitnę utrzymali do dnia dzisiejszego w tej samej aureoli. Dziś pod wodzą Tego, który po ciężkich i ciemnych latach niewoli przywrócił chwałę orężowi polskiemu, oddają cześć pamięci króla, wśród nich największego i po wsze czasy nieśmiertelnego.

m.

Przekroczymy 300 milionów

Ostatni dzień subskrypcji Pożyczki Narodowej

Dzisiaj skończyły się zapisy na Pożyczkę Narodową. Brak dotychczas ostatecznych danych. Jednakże na podstawie posiadanych nie zdaje się ulegać wątpliwości, że zapisy przekroczą 300

milionów zł. Czyli, że zamiast 120 milj. społeczeństwo podpisało pożyczkę na sumę 300 milj. dając tem samem dowód pełnego zrozumienia dla potrzeb państwowych i dowód zaufania.

Według wiadomości otrzymanych przez generalnego komisarza Pożyczki Narodowej min. Starzyńskiego w całym kraju subskrybowano dotychczas 290 milj. 442.200 zł.

Sąd Najwyższy

zatwierdził wyrok na przywódców Centrolewu

O godz. 5-ej po poł. nastąpiło w Sądzie Najw. ogłoszenie wyroku w procesie Centrolewu. Sąd Najw. w składzie: prezes Rzymowski, sędzia Wiśniewski i sędzia Haurykiewicz ogłosił wyrok, oddalający kasację obrony,

zatwierdzający tem samem wyrok Sądu Apelacyjnego.

Mocą tego wyroku zostali skazani Adam Ciołkosz, Stan. Dubois, Miecz. Mastek, Ad. Pragier i J. Putek po 3 lata więzienia, N. Barlicki, H. Lieberman i Wł. Kier-

nik po 2 i pół roku więz., K. Bałucki na 2 lata więz. i W. Witos na półtora roku więzienia.

Skazani na wyższe kary pozabawieni zostali praw obywatelskich — honorowych na 5 lat, a skazani na niższe kary na lat 3.

Sensacyjne wizyty polityczne

Marszałek Piłsudski wyjedzie do Moskwy?

W początkach przyszłego tygodnia powraca z Genewy do Warszawy min. Beck. Bezpośrednio po nim przyjedzie rumuński minister spraw zagranicznych Titulescu. Podczas swojego pobytu w Warszawie, min. Titulescu wręczy dokumenty ratyfikacyjne paktu 8 państw w sprawie zawartego, w Londynie paktu, a określającego ściśle pojęcie napastnika.

Nie jest również wykluczeniem, że podczas swego pobytu w Warszawie min. Titulescu przeprowadzi rozmowy na aktualne tematy polityczne.

Donosiliśmy przed kilkoma dniami o zapowiedzianej wizycie francuskiego ministra spraw zagranicznych w Warszawie. Na podstawie wiadomości, które nadeszły z Genewy, min. Paul-Boncour przybędzie do Warszawy w drugiej połowie listopada, względnie w początkach grudnia.

Wielkie wrażenie w kołach politycznych wywołuje wiadomość, że 8 b. m. udaje się do Moskwy ambasador Polski w Waszyngto-

nie, min. Patek.

Ambasador Patek był do nominacji na ambasadora przy rządzie amerykańskim, przez kilka lat posłem polskim w Moskwie i doprowadził do podpisania paktu o nieagresji między Polską a Sowietami, a tem samem przyczynił się do zbliżenia polsko-sowieckiego. Obecnie ambasador Patek bawi w kraju i był przed kilkoma dniami przyjęty przez Marszałka Piłsudskiego w Belwederze. Wyjazd ambasadora Pateka, jakkolwiek w charakterze prywatnym, nabiera szczególnego znaczenia wobec szeregu plotek, które ostatnio krąży w kołach politycznych i w pra-

nie zagranicznej. Mówi się m. j. o wizycie komisarza Litwinowa w Warszawie i rewizycie min. Becka w Moskwie, dalej o wizycie sowieckiego komisarza spraw wojskowych Woroszyłowa i rewizycie w Moskwie Marszałka Piłsudskiego. Doniesienia te brzmią niesłychanie sensacyjnie. O ile ostatnie wizyty wydają się co najmniej wątpliwe, o tyle wizyty kierowników polskiej i sowieckiej polityki zagranicznej wydają się bardzo prawdopodobne.

Jak więc z tego wynika, sezon w polityce zagranicznej zapowiada się bardzo interesująco.

Nasz głos nie przebrzmiał bez echa

Zakład „wychowawczy”, w którym biłają przestał istnieć

Kiedy w czerwcu r. b. opinja publiczna została zaalarmowana ze szpalt naszego dziennika o niesłychanych praktykach, stosowanych przez domorosłych wychowawców w zakładzie w Herbach Polskich, trudno było nie uwierzyć, by rzeczy, poruszone przez nas, nie znalazły należytego wyświeślenia. To też ze względu na dobro toczącego się dochodzenia nie poruszaliśmy więcej tej przykrej sprawy bicia chłopców, wierząc, że w swoim czasie winni zostaną pociągnięci do odpowiedzialności, a katowane dzieci znajdą opiekę prawdziwych pedagogów.

Przewidywania nasze okazały się słuszne. Jak się dowiaduje-

my, ropiejaca rana wychowawstwa polskiego, jaką był bezwzględny zakład w Herbach, ma przestać istnieć.

Zabagnione stosunki nie dają się bowiem doraźnie poprawić, na gruzach ich trzeba budować dopiero nowy zakład.

Skarga chłopców, wyświeślająca tajemnice rewelacyjnego kija grabowego, jak również metod rękoczynów personelu — okazała się słuszna.

Chłopcy, których krzyk rozpaczy doprowadził do wykrycia wielu potworności zakładowych, zostali już uwolnieni od zmory kija grabowego. Wązyszy zostali, bowiem, przetrześnieni do w-

rowo urządzanego zakładu w Wejherowie, gdzie stosowanie kary cielesnej jest surowo wzbronione, w myśl słusznej zasady, że kary nie powinny poniżać, lecz raczej odwrotnie zmierzać do tego, by chłopiec się poprawił.

Czerwony budynek w Herbach Polskich ze smętnym napisem „Dom Wychowawczy” jest dziś pusty i władze noszą się z zamiarem nieuruchamiania nowego zakładu.

Słusznie. Niech pozostanie, jako widomy znak, że nieprawości wychowawcze, kopanie i bicie zostaną zawsze ukarane. Niechaj domorośli wychowawcy o tem pamiętają!

